

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دکتر سید محمد هادی اسلامی

وکیل پایه یک دادگستری

مدرس دانشگاه

انتشارات نخل

عنوان قرارداداری : ایران. قوانین و احکام / Iran. Laws, etc.
 عنوان و نام پدیدآور : ربا در نظم حقوقی کنونی / تالیف سیدمحمدهادی اسلامی.
 مشخصات نشر : تهران : جنگل، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری : ۸۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۸-۲۶۸-۱
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه
 موضوع : بانک و بانکداری -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع : Banking law -- Iran
 موضوع : بهره -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع : Interest -- Law and legislation -- Iran
 شناسه افزوده : اسلامی، سیدمحمدهادی، ۱۳۶۷-، گردآورنده
 شناسه افزوده : Eslami, Seyed Mohamad Hadi
 رده‌بندی کنگره : KMH۹۴۰
 رده‌بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۸۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۷۵۸۹۲۹۹
 وضعیت رکورد : فیپا

عنوان کتاب: ربا در نظم حقوقی کنونی
 مولف: دکتر سیدمحمدهادی اسلامی
 ناشر: انتشارات جنگل
 مدیر تولید: رضا خسروان
 نوبت و سال چاپ: اول، ۱۴۰۰
 قطع و تیراژ: وزیری - ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۳۰,۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۸-۲۶۸-۱

واحد تولید: ۶۶۴۹۵۲۷۵ و ۰۲۱-۶۶۴۸۲۸۳۰

دفتر فروش تهران: ۰۲۱-۵۴۱۱۳ - ۰۲۱-۶۶۴۰۴۰۲۲

دفتر فروش اصفهان: ۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۵ - دفتر فروش رشت: ۰۱۳-۳۳۲۶۵۱۱۳

www.jangal.com

کلیه حقوق این اثر برای مولف محفوظ می باشد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۷
فصل اول.....	۹
ربا از منظر کیفری.....	۹
۱-۱. از قانون اساسی.....	۱۱
اصل ۴۳- ممنوعیت ربا.....	۱۱
اصل ۴۹- تکلیف دولت در مقابله با ربا.....	۱۲
۱-۲. از قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....	۱۲
ماده ۱- تعریف و اقسام ربا.....	۱۲
ماده ۲- مصونیت از تعرض.....	۱۳
ماده ۳- شعب ویژه.....	۱۴
ماده ۵- تکلیف ورود دادستان.....	۱۵
ماده ۷- اموال عمومی و انتقال.....	۱۵
ماده ۸- رد مال.....	۱۵
ماده ۹- انتقال اموال نامشروع به ثالث.....	۱۶
ماده ۱۰- مستثنیات.....	۱۷
ماده ۱۱- انتقال موروثی.....	۱۷
ماده ۱۲- منع تقلب نسبت به قانون.....	۱۷
ماده ۱۳- تصدیق افتراء.....	۱۸
ماده ۱۴- انتقال به قصد فرار از قانون.....	۱۹
ماده ۱۵- عوض.....	۲۰

۳۱	ماده ۱۷- ظن عدم مشروعیت اموال
۳۱	ماده ۱۸- اولویت اعاده مال
۲۳	ماده ۱۹- اموال نامشروع
۲۳	ماده ۲۰- شعب ویژه
۲۴	ماده ۲۱- استعلام وضعیت
۲۴	ماده ۲۲- رسیدگی دادگاه
۲۵	ماده ۲۳- تجدیدنظرپذیری رأی
۲۵	ماده ۲۴- کشف جرم
۲۶	ماده ۲۵- انتشار رسیدگی
۲۷	ماده ۲۶- صلاحیت عام اعاده اموال
۲۷	ماده ۲۷- اجرای قانون
۲۸	۳-۱. از کتاب تعزیرات قانون مجازات اسلامی
۲۸	ماده ۵۹۵- بزه رباخواری
۳۲	۴-۱. از قانون مبارزه با پولشویی
۳۲	ماده ۱- تعاریف
۳۴	ماده ۲- تعریف بزه پولشویی
۳۵	ماده ۳- عواید حاصل از جرم
۳۶	ماده ۷- تکالیف سازمانی
۳۸	ماده ۹- مجازات پولشویی
۳۹	ماده ۱۰- مجوز قضایی
۳۹	ماده ۱۱- شعب تخصصی
۴۰	۵-۱. از قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری
۴۰	ماده ۲- بزه تحصیل مال از طریق نامشروع
۴۲	۶-۱. از قانون صدور چک
۴۲	ماده ۷- زوال وصف کیفری چک بلامحل ربوی

مقدمه

آدمی در عالم خاکی نمی آید به دست

عالمی دیگر بیايد ساخت و از نو آدمی

حافظ

رَبَا قراردادی نامشروع است که بسیاری از افراد دانسته یا نادانسته درگیر آن شده و در بسیاری از موارد، ربا‌دهنده در بند سوداگری قرارداد و منفعت‌طلبی رباگیرنده دار و ندارش را از دست می‌دهد. این بزه، در دسته جرایم یقه‌سفید اقرار گرفته و عموماً توسط قشر مرفه اجتماعی رخ می‌دهد. طبیعت موضوع، مستلزم هم‌جنسی جرم و ضمانت‌اجرا را ایجاب می‌نماید به نحوی که کف محاسباتی نفع و ضرر را در ارتکاب جرم پرریسک نموده و علاوه بر اخلاق، منفعت‌طلبی نیز اشخاص را از ارتکاب آن‌ها بازدارد.

رَبَا، واجد دو صف حقوقی و کیفری است. در صورت جمع بودن شرایط مسئولیت کیفری، متعاملین قابلیت تعقیب جزائی می‌یابند و قهراً در صورت صدور حکم قطعی از دادگاه کیفری، از منظر حقوقی نیز معامله باطل شناخته می‌شود. با این حال، گاهی به جهت فوت متهم، مشمول مرور زمان و... ممکن است امکان تعقیب کیفری وجود نداشته باشد و موضوع صرفاً واجد وصف حقوقی باشد؛ لذا برای اینکه موضوع از منظر حقوقی باطل باشد، الزاماً نیازی به وجود حکم قطعی کیفری یا وجود وصف کیفری نمی‌باشد؛ چه اینکه در حقوق کیفری اصول و قواعد ویژه وجود دارد (قاعده درأ، قاعده لزوم تفسیر به نفع متهم، شبهه صدیقی و...) که ممکن است علی‌رغم بطلان حقوقی رابطه ربوی، امر منتهی به احراز وصف کیفری نگردد. از این رو لازم است که میان این جنبه قائل به تفکیک بوده و شالوده کتاب حاضر نیز مبتنی بر همین تفکیک فنی، به دو بخش مجزا، تقسیم و ارائه گردیده است.